

לקראת שבועות

סוף שבועות

פרשת: בשלח - שבת שירה

טו' שבט תשפ"א

גליון מס': 451

זמני השבת

הזמנים לאופק בני ברק

הדלקת נרות: 4:49

צאת השבת: 5:51

רבינו תם: 6:25

מאמר בפרשה

לחיות את התורה

דברי חכמים

”ואמר פרעה לבני ישראל
נבוכים הם בארץ” (יה. ג).

יראה שמועדים הם, ואז
יחשוב שכשלו וטעו בדרךם,
וממילא וירדוף אחריהם
להשיבם למצרים וזה הי
מכוון להטעותו.

אומר רבי שמואל ירושלמי:
ישנם אנשים שכשרואים
אדם הולך בקושי סבורים
שהוא טועה בדרך.

”וְהָיָה הַלֵּךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן וּלְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ לְהָאִיר לָהֶם לְלַכֵּת יוֹמָם וּלְלַיְלָה” (יג. כא).

בואו ונלמד קטע גמרא במסכת עבודה זרה (יא. א),
אומר רבי ראובן קרלנשטיין זצ”ל.

אונקלוס בר קלונימוס התגייר. קיסר רומי שלח גדוד
חיילים כדי שיביאו אותו אליו, וכשבאו, אמר להם
אונקלוס כמה דברי תורה והשפיע עליהם ונתגיירו.

הוסיף הקיסר לשלוח גדוד אחר, שיקחוהו ויביאוהו
אליו וציווה להם שלא ידברו איתו שום דבר.

והנה באו החיילים אל אונקלוס. הוא אומר להם
”בשביל מה באתם?”

התפעלו כל-כך והתגיירו.

קיסר רומי ראה שגם הגדוד השני לא חזר, הוסיף ושלח גדוד שלישי וציווה להם: "לא תשתעו מידי בהדיה - הפעם אתם הולכים ולוקחים אותו. לא מדברים ולא מקשיבים - שום דבר! תופסים ולוקחים!"

ואכן הם באו אליו, ולקחו אותו, אבל כשהגיעו לפתח, הניח אונקלוס את ידו על המזוזה ושאל את החיילים: "אתם יודעים מה זה?"

החיילים כל-כך הסתקרנו לדעת מה טיבה של המזוזה, אמרו לו: "תגיד לנו".

אמר להו: מנהגו של עולם, מלך בשר ודם יושב מבפנים, בתוך הארמון, ועבדיו משמרים אותו מבחוץ - הם עומדים בדלת ושומרים שלא יכנסו כל מיני אורחים לא קרואים -

ואילו הקדוש ברוך הוא, עבדיו מבפנים והוא משמרם מבחוץ שנאמר (תהלים קכא, ח) "ה' ישמור צאתך ובואך מעתה ועד עולם".

החיילים התפעלו מאד מהדברים והתגיירו.

ומה עשה כעת קיסר רומי?

הוא כבר התייאש, ולא שלח גדוד נוסף.

אומר רבי ראובן קרלנשטיין: היום ברוך ה', יש הרבה ארגונים שמחזירים בתשובה. ואיך הם עושים את זה? הם מזמינים אנשים לבית מלון ל"סמינריון"

אבל הם עונים לו "ממממ",

ומסמנים לו שעליו להתלוות אליהם.

אומר להם אונקלוס: אני בא איתכם ולא מנסה

להתחמק, רק אומר לכם מילתא בעלמא.

הרי ידוע שבצבא, כשהולכים בדרך בלילה, אז החייל הפשוט הולך לפני מפקד הגדוד ומאיר לו את הדרך עם אבוקה. ומפקד הגדוד, מוליך את האבוקה לפני המפקד המחוזי, והמפקד המחוזי מאיר בלפיד לפני הרמטכ"ל, והרמטכ"ל הולך ומאיר בלפיד לפני המלך, לא כן?

"נו נו", הם לא יכולים לדבר איתו, ורק מהנהנים לאות הסכמה.

אומר להם אונקלוס, לאותו הגדוד: תגידו לי, האם ייתכן שהמלך בכבודו ובעצמו ילך עם לפיד ויאיר את הדרך לפני חייל פשוט?

עכשיו הם כבר לא יכולים להתאפק, הם חייבים לענות לו: "לא" - המלך בשום פנים ואופן לא יאיר את הדרך לחייל פשוט.

אמר להו: הקדוש ברוך הוא נקט נורא קמי ישראל - הקדוש ברוך הוא הלך לפני עם ישראל במדבר והאיר להם את הדרך וכדכתיב "וה' הולך לפניהם יומם וגו' ולילה בעמוד אש להאיר להם".

החיילים שמעו את ה'חידוש' הזה,

כיבושין" - דברים
המעוררים לשוב
בתשובה.

ומה הוא אומר?
לזה יש לו כבר
דרשה מוכנה.
אומרת המשנה

שכך הוא צריך לדרוש בפני הציבור:

"אחינו לא נאמר באנשי נינוה 'וירא
אלקים את שקם ואת תעניתם, אלא
'וירא אלקים כי שבו מדרכם הרעה' (יונה
ג, י), ובקבלה (בדברי הנביאים. רבינו עובדיה
מברטנורא) הוא אומר (ויאל ב, יג) 'וקרעו
לבבכם אל בגדיכם'" ע"כ.

אומר רבי ראובן קרלנשטיין: אז אם
הדרשה כבר מוכנה, ויודעים מה צריך
להגיד, למה המשנה אומרת שצריך
לקחת את "הזקן שבהם" כדי שיאמר
אותה, הייתי אומר להיפך שצריך לקחת
מישהו שיש לו קול חזק, והוא יודע
לעשות ניגון שמעורר את הלבבות והוא
יקריא את הדרשה הזו בפני הציבור -

אלא, שצריך בדווקא שהזקן יאמר את
זה, כי הוא יותר מרגיש את זה, הזקן
שלמד הרבה תורה, הוא מרגיש את מה
שהוא אומר, ולכן כשהוא יגיד את זה
הוא יעורר את הציבור.

על דרך הדברים, אוסיף מה שסיפר לי
תלמיד חכם אחד שליט"א שבילדותו
התגורר בעיר פתח תקווה, ליד בית
הכנסת "ברוהם".

מדי יום היה מתקיים שם מניין
פועלים של יהודים טובים, שהיו
עוסקים לפרנסתם בעבודות שונות,

באמצע השבוע, או לשבת, ושם מביאים
להם את מיטב המרצים, והם מדברים
איתם על תורה ומצוות, אמונה בה'
יתברך וכו', עושים להם דרשה אחת בין
קבלת שבת לערבית, עוד דרשה אחרי
ערבית, דרשה בתוך הסעודה, סימפוזיון
אחרי הסעודה עד חצות לילה. וכן
למחרת בבוקר, ממשיכים השיעורים,
ועושים מה שעושים ומשפיעים מה
שמשפיעים, אשריהם ואשרי חלקם.

אבל לכאורה, במקום להתאמץ כל-כך
הרבה, במקום להביא הרבה מרצים
ולעשות הרבה דרשות, פשוט שיאספו
את כולם יגידו להם את הדברים האלו,
שאמר אונקלוס, והם ישמעו את זה
ויפעלו כל-כך ומיד ירצו להניח תפילין
ולהספיק מנחה לפני השקיעה, ויתחילו
לשמור שבת ויהפכו לבעלי תשובה
גמורים.

נו טוב, כולנו מבינים שזה לא יצליח
לנו. והשאלה נשאלת, מדוע? הרי
אונקלוס בדבר תורה אחד גייר גויים.

התשובה היא, אומר רבי ראובן
קרלנשטיין: תלוי מי אומר את זה.

כשאונקלוס אמר דבר תורה הוא
הרגיש את זה כל-כך עד כדי שמי
שמע אותו אומר את זה, הרגיש כל-כך
על מה הוא מדבר, והבין היטב - אפילו
גוי, לא נשארו לו התלבטויות ותהיות,
הוא מיד החליט שהוא רוצה להתגייר.

על דרך זה, המשנה (תענית פרק ב משנה
א) אומרת שבתענית ציבור על עצירת
גשמים "הזקן שבהן אומר לפנייהם דברי

וצריכים להתפלל עוד לפני הנץ. הייתי בחור, בערך בן 15,

ובהגיע חודש אלול ביקש ממני הגבאי, שמכיון שאני מתגורר ממש בסמוך לבית הכנסת, שמא אסכים לבוא לחזק להם את מניין הסליחות לפני תפילת שחרית, בערך בארבע וחצי לפנות בוקר. אמרתי לו שאני אשתדל לבוא בלי נדר.

למחרת השכמתי מוקדם והגעתי לאמירת הסליחות, הייתי מאד עייף. התחלנו "אשרי", "בן אדם מה לך נרדם" ואני עוד מעט נרדם על הסטנדר, מה גם שאני לא "פועל" ולכן אני לא יכול להתפלל איתם שחרית, אז אני צריך לחזור הביתה וברבע לשבע לצאת לשיבה.

והנה הגיעו בסליחות ל"עשה למען שמך", החזן הצעיר שאמר את הסליחות עד עתה שתק, וזקן-הקהל נעמד במקומו ואמר את תפילת "עשה למען" בניגון עירקי מסורתי.

הוא פתח וקולו היה הולך וגובר: "עשה למען אברהם יצחק ויעקב" ופתאום העייפות ברחה ממני, וכל הקהל התעורר וענה אחריו בקול רם "עשה".

"עשה למען משה ואהרן" - עיניו זלגו דמעות, וקולו התגבר, וכל הקהל מתעלה ביחד איתו עונה בקול רם "עשה".

וכשהוא הגיע ל"עשה למען תינוקות של בית רבן שלא חטאו" קולו חדר את לבבות כל הקהל וליבי נרעד, היה זה זעזוע שדוחה את כל ה'עולם הזה' החוצה ואתה מרגיש שאין לך בעולם שום דבר רק לברוח אליו יתברך - אני בטוח ללא כל ספק שכל אדם רחוק מתורה ומצוות ככל שיהיה, אילו היה שומע אותו מיד היה שב בתשובה.

זו הייתה התעלות שבאה פתאום, בארבע וחצי לפנות בוקר, אנשים מרגישים חצי עייפים, מתפללים וכמעט נרדמים, ולפתע מגיעה התפילה הזו "עשה למען" ומעירה את כל לבבות הציבור לאביהם שבשמים.

לאחר מכן התברר לי, שכך הוא מנהג העירקים, שאת תפילת "עשה למען" נותנים לומר רק לזקן שבחבורה.

ומאז ועד היום בכל פעם מחדש, כשמגיעים לתפילה הזו בסליחות אני מנסה להיזכר איך אותו זקן אמר את זה בבית כנסת "ברהום".

זהו בדיוק העניין, שהכל תלוי מי אומר ואיך אומרים. כי כאשר האדם מתפלל והוא באמת מרגיש את משמעות הדברים שהוא אומר - תפילתו בוקעת רקיעים ולבבות. וכאשר אדם אומר דבר תורה, והוא באמת מרגיש את זה - אזי בדיבור אחד יוכל אפילו לגייר גויים.

העבודה היא, ללמוד ולהרגיש את מה שלומדים, לחזור ולשנן פעם ועוד פעם ועוד פעם, עד שזה יכנס בפנים.

ולכן חז"ל בהרבה מקומות דיברו על חשיבות ה"חזרה" על הלימוד, וגם מי שהוא בעל זיכרון חזק גם עליו מוטלת החובה לחזור על תלמודו - ולא רק מפני שעל-ידי החזרה הוא יזכור את הלימוד יותר טוב, אלא שעל-ידי החזרה הלימוד ישתרש בתוכו עד כדי שהוא ירגיש ויחיה אותו.

שבת שלום

ברכה והצלחה וכל הישועות

לשרה בת אסתר ולכל בני ביתה הי"ו

אורך ימים ושנות חיים מתוך בריאות ושמחה